

Dwudziestolecie międzywojenne było czasem wielkich zmian w kulturze i sztuce, a także zmian na mapie świata, kiedy po 1918 r. powstały nowe państwa takie jak: Polska, Czechosłowacja, Republika Weimarska, Węgry, Rumunia i Jugosławia. W tych państwach rodziły się nowe prądy awangardowe i nowe projekty polityczne, modernizacyjne i kulturalne. Młodzi artyści, pragnąc mieć wpływ na kształt nowego, niepodległego państwa, również pragnęli zmian i niejednokrotnie czerpali inspiracje z kultury masowej, w tym ze wzrastającej roli sportu. Dwudziestolecie było bowiem czasem rozwoju zawodowego sportu. Pojawiały się nowe dyscypliny, a także organizowano, zakrojone po raz pierwszy na taką skalę, Igrzyska Olimpijskie od VII edycji w Antwerpii (1922) do XI edycji w Berlinie (1936); Igrzyska Zimowe (od 1924 w Chamonix), czy Mistrzostwa świata w Piłce Nożnej (od 1930 w Urugwaju). Propagowanie kultury fizycznej i udział w sportowych rywalizacjach na arenie lokalnej i międzynarodowej było motorem napędowym gospodarczych i kulturowych przemian w wyżej wymienionych, nowo powstałych państwach. Tworzenie nowych miejsc publicznych: budowa boisk i stadionów, w tym nowych miejsc rekreacyjnych, propagowanie higieny i zdrowego trybu życia, a także zawiązywanie się kibicowskich fan clubów, tworzenie nowych relacji między sportowcami, klubami a masami, rola zawodowego sportowca jako celebryty – to wszystko prowadziło do znaczących zmian w życiu codziennym niepodległych narodów. Sport równał się optymizmowi młodego, silnego społeczeństwa i wpisywał się w plany modernizacyjne Europy środkowo-Wschodniej, jak również odzwierciedlał ważne aspekty rosnącej roli kultury masowej.

Celem projektu jest rozpoznanie problemów, jakie narastały wokół obecności motywów sportowych w sztuce wizualnej (sztuki plastyczne, film, fotografia) oraz prześledzenie, w jaki sposób na fenomen sportu reagowali artyści w dwudziestolecie. Co charakteryzowało ich twórczość? Jakie było znaczenie twórczości sportowej w społecznym odbiorze? W jaki sposób propaganda sportu zmieniała sztukę? W jaki sposób sztuka zmieniała sport? Dlaczego tak wiele malarek i rzeźbiarek tworzyło sportowe motywy? Jakie dyscypliny sportowe faworyzowała lewica artystyczna, a jakie były ważne dla artystów z wyższych klas społecznych? Wiele kwestii, które zostaną w tym projekcie poruszone, ma przyczynić się do odsłonięcia nowych horyzontów w badaniach nad sportem i sztuką. Projekt jest zatem oryginalną pracą badawczą podjętą w celu zdobywania wiedzy o podstawach kultury sportowej i artystycznej w okresie dwudziestolecia międzywojennego.

Na badania podstawowe projektu przeznaczyłem 2 lata. Rok 2016 poświęcony zostanie zebraniu materiału źródłowego w Polsce i zagranicą, a rok 2017 na analizę zebranego materiału. Badania w roku pierwszym polegać będą na wizytach w bibliotekach, muzeach sztuki i muzeach sportowych. Przejrzanych zostanie wiele tysięcy numerów czasopism sportowych i artystycznych, a także wiele katalogów wystaw dotyczących sportu, które miały miejsce w latach 1918-1939. Aby zbierać niezbędny materiał źródłowy potrzebne są wizyty w Czechach, Niemczech, Szwajcarii, Rumunii, Serbii, Chorwacji i na Węgrzech, w Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie i Karpaczu. Po zebraniu materiału zostanie on skonfrontowany z tym, co już o sporcie i sztuce napisano, a poszczególne prace analizowane będą w oparciu o nowe metodologie badawcze zasugerowane w skróconym opisie projektu.

Wyniki badań wstępnych zostaną zaprezentowane na najbliższych konferencjach dotyczących modernizmu, awangardy i historii sportu, na corocznej konferencji Association of Art Historians, na corocznej konferencji European College of Sport Science (2018), jak również na bi-annual conference European Network for Avant-garde and Modernist Studies, która wypada w 2018 r. Wyniki badań podstawowych przyczynią się do wzmożonej dyskusji nad problemami sztuki wizualnej i sportu, pogłębiając nowe perspektywy w studiach nad historią sztuki i modernizmem wyznaczone publikacją *The Visual in Sport* (Routledge, 2012).

Projekt ten będzie miał również doniosłe znaczenie dla mało znanych muzeów sportowych w Czechach, Rumunii i innych środkowo-europejskich krajach, a także dla Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie i podobnej placówki w Karpaczu, które dotychczas niesłusznie traktowane są marginalnie przez historyków sztuki, socjologów i kulturoznawców.